

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра історії України та археології

СИЛАБУС

нормативної дисципліни

Україна в європейському історичному та культурному контекстах

підготовки бакалавра

спеціальності F3 Комп'ютерні науки
освітньо-професійної програми «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»

Силабус нормативної дисципліни підготовки бакалавра, спеціальності F3 Комп'ютерні науки, освітньо-професійної програми «комп'ютерні науки та інформаційні технології».

Розробники: Рудянин Іван Петрович – кандидат історичних наук, доцент.

Силабус нормативної дисципліни затверджено на засіданні кафедри історії України та археології

протокол № 1 від 30 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри: Ленартович О.Ю.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: Гришанович Т. О.

1. ОПИС

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній ступінь	Характеристика
Денна форма навчання	F Інформаційні технології, F3 Комп'ютерні науки, комп'ютерні науки та інформаційні технології. бакалавр	Рік навчання – <u>1</u>
		Семестр – <u>2</u>
		Консультації <u>6</u> год.
		Самостійна робота <u>30</u> год.
		Кількість годин/кредитів 90/3
Форма контролю: <u>залік</u>		
Мова викладання - українська		Навчальний план <u>2025</u> р.

II. Інформація про викладача

П.І.П. Рудянин Іван Петрович

Науковий ступінь кандидат історичних наук

Вчене звання доцент

Контактна інформація 097-336-48-24

Посилання на розклад <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис

Навчальна дисципліна «Україна в європейському історичному та культурному контекстах» належить до нормативних дисциплін, яка формує системне уявлення про історію та культуру України у нерозривному зв'язку з європейським історично-культурним простором, вивчає, порівнює та переосмислює перебіг політичних, соціально-економічних та культурних процесів в Україні у європейському контексті, сприяє усвідомленню необхідності утвердження незалежної України та входження її як рівноправного партнера до Європейського Союзу.

Пререквізити дисципліни: нормативні навчальні дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Постреквізити дисципліни: «Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки / Національно-патріотичне виховання».

Мета вивчення дисципліни: мета і завдання навчальної дисципліни «Україна в європейському історичному та культурному контекстах» є ознайомлення здобувачів вищої освіти із багатовіковою минувиною України у сукупності суспільних і культурних явищ і подій, у їхньому поступальному розвитку з історичними закономірностями складного процесу становлення та розвитку Української держави як європейської країни від найдавніших часів до наших днів.

За результатами навчання здобувачі вищої освіти мають оволодіти наступними компетентностями (ЗК):

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК12. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК13. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недобросовісності.

Soft skills

- критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності;
- критичне усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах;

- розуміння соціальних функцій історика, можливостей використання історії та зловживання історією;
- здатність виявляти і опрацьовувати належним чином джерела інформації (бібліографії, документи, етнографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.) для реалізації науково-дослідних проєктів;
- здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.
- здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси і технології в освітньому процесі.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю/ Бали
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практичні (семінари)	Самостійна роботи	Консультації	
Змістовий модуль 1. Історія та культура України в європейському контексті від найдавніших часів до початку XXI століття.						
Тема 1. Вступ. Історія та культура України у системі європейської гуманітаристики.	6	2		2		
Тема 2. Київська держава.	6	2	2	2	1	Поточне опитування / 7 балів
Тема 3. Галицько-Волинська держава.	6	2	2	2	1	ДБ / 7 балів
Тема 4. Українські землі у складі Великого князівства Литовського	6	2	2	2	1	Поточне опитування / 7 балів
Тема 5. Українські землі Речі Посполитої XVI – першої половини XVII ст.	6	2	2	2	1	Поточне опитування / 7 балів
Тема 6. Визвольна війна в Україні середини XVII ст. (Хмельниччина 1648–1657 рр.).	6	2	2	2		Поточне опитування / 7 балів
Тема 7. Руїна.	6	2		2	1	
Тема 8. Гетьманщина та інші українські землі в останній чверті XVII– 80-х рр. XVIII ст.	6	2	2	2		Поточне опитування / 7 балів
Тема 9. Культурне життя українських земель у XVI–XVIII ст.	6	2	2	2	1	Поточне опитування / 7 балів
Тема 10. Українські землі	6	2	2	2		Поточне опитування

у складі Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.).						/ 7 балів
Тема 11. Українська революція 1917–1921 рр.	6	2	2	2	1	ДБ / 7 балів
Тема 12. Україна у міжвоєнний період (1921–1939 рр.).	6	2	2	2		Поточне опитування / 7 балів
Тема 13. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.).	6	2	2	2		РМГ / 7 балів
Тема 14. Україна у післявоєнні роки та в період незалежності.	6	2	2	2		Поточне опитування / 7 балів
Тема 15. Українці за кордоном	6					
Всього за практичні заняття						84
Ведення письмового конспекту						16
Всього годин / Балів	90	28	24	30	6	100

Оцінювання

Оцінювання здійснюється згідно Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки. Освітня компонента складається з одного змістового модуля. Його вивчення передбачає виконання практичних робіт. Вивчення даної дисципліни заплановано один семестр навчання. У процесі вивчення дисципліни не передбачено форми контролю, а по завершенню вивчення заплановано залік. Можливість отримати максимальну кількість балів розподілено на весь період вивчення дисципліни: 7 балів здобувач вищої освіти може отримати за кожне практичне заняття, що у сумі дорівнює 84 бали. Ще 16 балів він отримує за ведення письмового конспекту практичних занять, у якому він заповнює таблицю із основними датами та подіями до кожного заняття. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за виконання завдань на практичних заняттях, ведення письмового конспекту практичних занять.

Поточний контроль (100 балів)		Загальна кількість балів
ЗМ 1	Ведення письмового конспекту	
84	16	100

Залік виставляється за результатами поточної роботи здобувачів освіти (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості становить 100 балів.

Згідно «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» від 11 вересня 2020 року здобувачі вищої освіти можуть бути зарахованими результати навчання, які отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті.

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом навчальної дисципліни.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика викладача щодо здобувачів вищої освіти

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватись вимог чинного законодавства України, Статуту і Правил внутрішнього розпорядку ВНУ імені Лесі Українки, загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою, відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття та списування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття дисципліни.

Політика щодо академічної доброчесності

Під час навчання здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися здобувачі освіти під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Під час оцінювання результатів навчання здобувачі освіти не користуються забороненими засобами (мобільний телефон, планшет, конспект, навчальна література, інші джерела інформації, в тому числі Інтернет-ресурси), самостійно виконують запропоновані завдання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Якщо здобувач освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона вивчають теоретичний матеріал самостійно використовуючи навчальні посібники, конспекти лекцій, виконують всі завдання для аудиторних занять, всі домашні завдання. Прозвітуватися про виконання завдань можна під час консультацій, одночасно при цьому з'ясувати незрозумілі моменти, задати запитання викладачу. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Методичне забезпечення:

1. Україна в європейському історичному та культурному контекстах – [тестовий дистанційний курс]. Режим доступу: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=898>
2. Військова історія України [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Каф. історії України та археології, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека ; упоряд. І. Рудянин. - Електрон. текст. дані. Луцьк, 2021. 34 с.
3. Історія науки і техніки [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ф-т історії, політології та нац. безпеки, Каф. історії України та археології, Бібліотека ; укладач Л. Дейнека ; упоряд. І. Рудянин. Електрон. текст. дані. Луцьк, 2021. 19 с.

Рекомендована література:

1. Баран В. Переслідування релігії та церкви в Західній Україні: 1939–1941 рр. Одухотворений інтелект – рушійна сила розвитку суспільства: матеріали Всеукраїнської наукової конференції, приуроченої до 80-річчя від народження професора Степана Гелея. Львів: видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2021. С. 184–188.
2. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Портал, 2022. 408 с.
3. Діяльність міжпартійного секретаріату боротьби за амністію політичних в'язнів у міжвоєнній Польщі в 1926–1928 рр. (на прикладі Волині та Східної Галичини) / О. Разиграєв, І. Рудянин, М. Куницький. Сторінки історії. 2021. №52. С. 224-237. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5244.52.2021.236163> (Web of Science)
4. Дорошко М. Історія України. Курс лекцій. К.: Саміт-книга. 2021. 472 с.
5. Другий місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента Володимира Зеленського. Фоліо, 2022. 416 с.
6. Каппелер А. Від країни козаків до країни селян. Україна на видноколі Заходу у XVI–XIX ст. Літопис, 2022. 359 с.

7. Кушпа М. Нарис династичної історії Луцького князівства до 1300 року. Луцьк : Терези, 2021. 112 с.
8. Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського. Фоліо, 2022. 383 с.
9. Разиграєв О. Українці в Березі Картузькій у 1934 р.: чисельність та режим утримання // Краєзнавство. 2018. № 4. С. 211–222.
10. Рудянин І. П. Гібридні загрози та їх вплив на національну безпеку держави. Гібридні загрози в сучасному світі : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 22 січня – 3 березня 2024 року. Львів ;Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 108-110.
11. Рудянин, І. П. До питання передумов військових конфліктів у контексті інформаційної безпеки та її вплив на свідомість громадян. Протидія дезінформації в умовах російської агресії проти України: виклики і перспективи : тези доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф. (Харків (Україна) – Ann Arbor (USA), 12-13 грудня 2023 року). Харків, 2023. С. 139-142. DOI : <https://doi.org/10.32782/PPSS.2023.1.36>
12. Рудянин, І. П. Військово-історична реконструкція як спосіб популяризації української історії. Актуальні питання гуманітарних наук: Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 85. Том 2. С. 44-48 <https://doi.org/10.24919/2308-4863/85-2-6>
13. Рудянин, І. П. Сучасні технології візуалізації навчальної інформації у викладанні освітнього компоненту «історія українського кіно». Актуальні питання гуманітарних наук: Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 88. Том 2. С. 34-39. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/88-2-5>
14. Рудянин, І. П. Використання STEAM технологій у викладанні освітнього компоненту «історія науки і техніки». Актуальні питання гуманітарних наук: Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 86. Том 3. С. 13-18 <https://doi.org/10.24919/2308-4863/86-3-2>
15. Старченко Н. Українські світи Речі Посполитої. Історії про історію. Laurus, 2021. 616 с.
16. Третій місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента Володимира Зеленського. Фоліо. 2022. 384 с.

Питання до заліку

1. Писемні джерела про історію України (до середини XIII ст.).
2. Становлення та розвиток людського суспільства на території України в ранній період (палеоліт, мезоліт, неоліт, енеоліт, ранній залізний вік).
3. Античні міста-держави на території Північного Причорномор'я.
4. Іраномовні племена на території України в I тис. до н. е. (кіммерійці, скіфи, сармати).
5. Походження слов'ян та їх розселення на території України.
6. Утворення Руської держави. Роль норманів у формуванні державності в Середньому Подніпров'ї в IX–X ст.
7. Русько-візантійські відносини в IX–XII ст.
8. Культура Київської Русі IX–XIII ст.
9. Об'єднання українських земель у складі Галицько-Волинської держави.
10. Держава Данила Галицького в системі політичних відносин Центрально-Східної Європи.
11. Галицько-Волинська держава в останній третині XIII – першій половині XIV ст.: тенденції розвитку.
12. Приєднання українських земель до складу Великого Князівства Литовського та їх політичний статус у XIV – першій половині XVI ст.
13. Політичні унії між Литвою й Польщею та їхній вплив на історію українського етносу.
14. Національні та релігійні рухи в Україні в XIV – першій половині XVII ст.
15. Українська культура XIV – першої половини XVII ст.
16. Польська експансія на українських землях в XIV–XV ст.
17. Українські землі у складі Речі Посполитої (до середини XVII ст.).
18. Основні тенденції соціально-економічного розвитку українських земель у другій половині XVII – XVIII ст.
19. Архітектура та мистецтво в Україні в XVI–XVII ст.
20. Освіта і наука в Україні в XVI – першій половині XVII ст.: тенденції розвитку.
21. Основні групи джерел з історії України XVI–XVIII ст.
22. Українські землі під владою Речі Посполитої в другій половині XVII – XVIII ст.
23. Причини утворення Запорізької Січі та її роль в історії України (до середини XVII ст.).
24. Запорізька Січ у другій половині XVII – XVIII ст.: територія, населення, політичний та економічний устрій
25. Українське козацтво та його роль у суспільно-політичному житті Речі Посполитої першої половини XVII ст.
26. Етапи закріпачення селян у Польсько-Литовській державі XV – першої половини XVII ст.
27. Причини і початок Національно-визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького
28. Основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики Богдана Хмельницького.
29. Кримське ханство: особливості політичного та соціально-економічного розвитку.
30. Українська шляхта в XIV – першій половині XVII ст.
31. Слобідська Україна в другій половині XVII – XVIII ст.: територія, населення, політичне та економічне становище.
32. Особливості розвитку Галичини, Буковини та Закарпаття в другій половині XVII – XVIII ст.
33. Гетьманство Івана Виговського. Гадяцький трактат
34. Гетьманство Юрія Хмельницького. Причини розколу Української козацької держави та його наслідки.
35. Гетьманство Петра Дорошенка: спроба об'єднання України.
36. Гетьманщина на зламі XVII–XVIII ст. Іван Мазепа та Пилип Орлик.
37. Військовий та адміністративний устрій Гетьманщини.
38. Політика російського царизму щодо Гетьманщини в другій половині XVII – на початку XVIII ст.

39. Гетьманщина у XVIII ст.: характерні риси політичного та економічного розвитку.
40. Магдебурзьке право на українських землях: особливості впровадження.
41. Західноукраїнські землі в складі Австрії (кінець XVIII – перша половина XIX ст. політико-правовий аспект).
42. Соціально-економічне становище українського населення Австро-Угорщини в другій половині IX – на початку XX ст.
43. Українське національне відродження першої половини XIX ст. у Наддніпрянщині й Галичині: порівняльна характеристика.
44. Опозиційні та революційні рухи в Україні першої половини XIX ст.
45. Кирило-Мефодіївське товариство: діячі та програмні засади.
46. Еміграція українців у XIX–XXI ст.: причини та напрямки
47. Політика російської та австрійської влади щодо українців у XIX – на початку XX ст.: порівняльна характеристика.
48. Українська культура в другій половині XIX – на початку XX ст.
49. Русофіли (москвофіли) і народовці в громадсько-політичному житті Галичини XIX – початку XX ст.
50. Українські політичні партії в Галичині на зламі XIX–XX ст.: програмні засади й діяльність.
51. Становлення української історичної науки в XIX – на початку XX ст.
52. Демографічні процеси в Україні кінця XIX – XX ст.
53. Політизація українського руху в Наддніпрянщині на зламі XIX–XX ст.
54. Наукова та громадсько-політична діяльність Івана Франка.
55. Державницький напрям в українській історіографії.
56. Народницький напрям в українській історіографії.
57. Україна в роки Першої світової війни.
58. Українська національна революція 1917–1920 рр.: етапи державотворення.
59. Українська Центральна Рада: становлення національної державності.
60. Внутрішня та зовнішня політика Української держави в 1918 р.
61. Відродження та занепад УНР у період правління Директорії.
62. Утворення ЗУНР. Українсько-польська війна 1918–1919 рр.
63. Історичне значення, причини поразки та уроки Української революції 1917–1920 рр.
64. Економічна політика більшовиків в Радянській Україні в 20-ті роки XX ст.
65. Західноукраїнські землі в 1919–1939 рр.: політичне становище та національні рухи.
66. Національна політика більшовиків в Україні в 20-х роках XX ст.
67. Включення України до складу СРСР.
68. Соціалістична модернізація в радянській Україні: форми та наслідки.
69. Голодомор 1932–1933 рр. в історичній пам’яті українського народу.
70. Українська культура в 20–30-х роках XX ст.
71. «Радянізація» Заходу України в 1939–1941 рр.
72. Україна в період Другої світової війни та перші повоєнні роки.
73. Післявоєнний сталінський режим в Україні (1945–1953 рр.).
74. Український національний рух у період Другої світової війни і в перші повоєнні роки.
75. Україна в середині 1950-х – першій половині 1980-х років: основні тенденції розвитку.
76. Український дисидентський та правозахисний рух 60–70-х років XX ст.
77. Розпад СРСР та відновлення незалежності України.
78. Політичний розвиток України в 1991–2017 рр.
79. Соціально-економічний розвиток України в 1991–2017 рр.
80. Зовнішня політика сучасної України. Українці в світі: тенденції розвитку діаспори.
81. Етнодемографічні зміни в Україні у XX ст.
82. Культурно-інтелектуальна історія України зламу XX–XXI ст.
83. «Революція на граніті, Помаранчева революція та Революція Гідності»: порівняльна характеристика.

84. Політичний розвиток України наприкінці XX ст.
85. Розвиток української культури у XX – початку XXI ст.
86. Україна у 2014-2020 рр.
87. Видатні вчені українці XX ст., та їх внесок в українські та світову науку.